

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4180/2019
12.12.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Божидара Вујичића и др Илије Зиндовића, чланова већа, у правној ствари тужилаца АА и ББ, обојице из ..., село ..., чији је пуномоћник Миленко Радић, адвокат из ..., против туженог ВВ из ..., чији је пуномоћник Димитрије Ђорђевић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговора о доживотном издржавању, одлучујући о ревизијама тужилаца изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 8501/18 од 31.10.2018. године, у седници одржаној 12.12.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване ревизије тужилаца изјављене против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 8501/18 од 31.10.2018. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 349/12 од 22.01.2018. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужилаца којим су тражили да се утврди да је ништав и без правне важности уговор о доживотном издржавању који је 23.04.2010. године закључио сада покојни ГГ као прималац издржавања са туженим ВВ као даваоца издржавања. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован евентуални тужбени захтев тужилаца којим су тражили да суд поништи уговор о доживотном издржавању који је 23.04.2010. године закључио ГГ као прималац издржавања и тужени ВВ као давалац издржавања. Ставом трећим изреке, обавезани су тужиоци да солидарно на име трошкова парничног поступка туженом исплате износ од 868.750,00 динара у року од 15 дана.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 8501/18 од 31.10.2018. године, одбијена је као неоснована жалба тужилаца и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 349/12 од 22.01.2018. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су благовремено изјавили ревизије, због битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11, 55/14) и утврдио да ревизије нису основане.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Ревизијама се истичу битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП при чему се наводи да је суд погрешно применио одредбе материјалног права – Закон о наслеђивању и Закон о облигационим односима, што представља истицање да је тиме учињена погрешна примена материјалног права.

Према утврђеном чињеничном стању, сада покојни ГГ из ..., био је стриц овде тужиоцима. Дана 23.04.2010. године ГГ као прималац издржавања закључио је уговор о доживотном издржавању са даваоцем издржавања овде туженим. Уговор је оверен пред Првим општинским судом у Београду под Р 2232/10. Назначеним уговором ГГ је располагао породичном стамбеном зградом број ... у улици ... у ... постојећој на кат. парц. ... КО ..., уписана у лист непокретности број ... КО ..., затим зградом – атељеом у улици ... у ..., кат. парц. ... КО ... уписаним у лист непокретности број ... КО ..., станом број ... на трећем спрату стамбено-пословне зграде у улици ... број ... у ..., постојећој на кат. парц. ... КО ... уписаном у листу непокретности број ... КО На записнику овере уговора констатовано је да је уговор пре овере прочитан уговарачима, те да су уговарачи пред судом изјавили да је уговор производ њихове слободне воље и да није закључен у заблуди. Констатовано је да су уговарачи били способни за расуђивање о чему се судија уверио из разговора са њима током састављања записника, читања уговора, упозоравања на одредбе чл. 194-205. Закона о наслеђивању и последица закључења уговора потписивања уговора и записника. Прималац издржавања ГГ је преминуо 27.04.2012. године у Тужиоци као његови братанци су уједно и законски наследници са уделима на по ½ наследног дела. Заоставштина покојног ГГ која није обухваћена уговором о доживотном издржавању расправљена је решењем Првог основног суда у Београду О 5964/12 од 04.03.2014. године и за наследнике су оглашени његови синовци овде тужиоци АА и ББ, обојица из Није спорно да је ГГ боловао од многих хроничних обољења због којих се континуирано лечио у Немачкој и Србији, али је спорно да ли су ова обољења утицала на његову способност за расуђивање, односно да ли је у време закључења спорног уговора о доживотном издржавању ГГ био пословно способан. ГГ је живео у Био је у болници али је дана 20.04.2010. године изашао из болнице да би сутрадан 31.04.2010. године са овде туженим ВВ у присуству нотара без сведока закључио уговор о наслеђивању одређене имовине која се налази у Немачкој. Покојни ГГ имао је немачко држављанство и исти је емигрирао у Немачку 1960. године. У Србију је почео да долази након демократских промена 1990. године. Покојни ГГ је годинама боловао од дијабетеса, а последњих година био је зависан од инсулина. Током лечења од ове болести установљене су компликације на унутрашњим органима, бубрезима, очима и мозгу. Непосредна последица оштећења бубрега је уреа у крви која је константно била повишена. Пок. ГГ је преминуо дана 27.04.2012. године у Хамбургу у болници, а пре тога је дошло до његовог повређивања падом низ степенице услед чега му је била повређена лобања. Приликом закључивања

уговора о доживотном издржавању ГГ је туженог ВВ представио као свог сина а чињеница постојања везе између ГГ и туженог ВВ у односу на син – отац ничим се не доказује.

У току поступка ради утврђивања чињенице да ли је ГГ био способан за потписивање уговора о доживотном издржавању обављено је вештачење од стране комисије вештака Клиничког центра Србије Клинике за психијатрију коју су чинили професор доктор специјалиста медицине Александар Јовановић и примаријус мр спец. доктор Весна Поповић. Вештачење је обављено на основу расположиве лекарске документације која се налазила у списима предмета. На основу налаза и мишљења поменутих вештака произилази да је сада покојни ГГ у време закључења спорног уговора 23.04.2010. године био свестан радњи и поступака које предузима, односно био је пословно способан и у закључку анализи поред осталог је наведено да расположива медицинска документација садржи податке о постојању више великих болести код сада покојног ГГ као што су цироза јетре, која доводи до повишења притиска у јетреној вези и проширених вена једњака као и хепатичном енцелопатијом (оштећење мозга због поремећаја метаболизма услед јетрене слабости), стање после хепатитиса, реакција делова желуца, увећање слезине, малокрвност, шећерна болест типа Б2 са следственим оштећењем бубрега, периферних живаца и ситних крвних судова, очног дна и мозга као и дискрено изражени знаци Паркинсонове болести. Психопатолошка испољавања као резултат лопатичне енцелопатије, према расположивим медицинским подацима су имали карактер благих психичких сметњи које нису у битном сегменту реметили његову способност за расуђивање и одлучивање. У расположивој медицинској документацији нема података о постављању дијагнозе било каквог тежег поремећаја душевног здравља сада пок. ГГ у спорном периоду, нити постоји констатације о постојању било каквих озбиљних психопатолошких испољавања које би темпоре акти његове душевне способности учинили непримереним за сачињавање спорне правне радње. Код њега је постојао психооргански синдром лаког степена али се на основу расположиве медицинске документације никако са сигурношћу не може закључити да се ради о тешком поремећају душевног здравља који би компромитовао његову способност за расуђивање.

У току поступка тужиоци су приложили и налаз и мишљење потписан од стране лекара професора доктора Ратка Ковачевића и проф. др Славице Ђукић Дејановић. Из поменутих налаза произилази да код покојног ГГ није постојала уговорна способност да је мишљење вештака проф. др Александра Јовановића и мр специјалисте медицине др Весне Поповић засновано на претпоставкама и селективном изводу, те да је такво закључивање у супротности са основном логиком медицинске дијагностике и форензичким резонем где закључивање мора да буде утемељено на чињеницама, а не на претпоставкама. Дословце се преводи медицинска документација, али се не анализира понашање испитаника и његова промена у животу које су настале управо због описане телесне патологије. Признаје се постојање синдрома али се сматра да оно није било тешког степена и да због тога није била умањена способност расуђивања и одлучивања код ГГ што је по мишљењу професора доктора Ратка Ковачевића неприхватљив.

У току поступка првостепени суд је саслушао судске вештаке али су сви вештаци остали код својих налаза и мишљења, детаљно су их бранили.

При генези овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови налазе да је тужбени захтев тужилаца неоснован из следећих разлога: наиме, у току поступка није утврђено да је ГГ био лишен пословне способности нити да је покренут судски поступак у том правцу. Вештачењем од стране комисије вештака коју је првостепени суд прихватио (састав комисије професор доктор медицине Александар Јовановић и прим. мр спец. др Весна Поповић) утврђено је да је сада покојни ГГ био способан да схвати значај таквог закљученог уговора. При томе, нижестепени судови налазе да треба дати превагу налазу и мишљењу комисије вештака са клинике за психијатрију КЦС јер је исто убедљивије и објективије. Даље, нижестепени судови налазе да је вештак професор Ратко Ковачевић дао сувише велики значај подацима који се не заснивају на расположивој медицинској документацији већ на исказима тужилаца као странака у овој правној ствари. Медицинска документација која садржи здравствено стање ГГ блиска је времену сачињавања спорног уговора а иста ни пре ни касније не садржи дијагнозу било ког тешког поремећаја душевног здравља. Дакле, иако је судски вештак професор Ратко Ковачевић своје мишљење засновао на болести од којих је боловао ГГ, њиховом бројношћу и дужином трајања, нижестепени судови сматрају да је вештак био под снажним утиском информације које нису део медицинске документације. Проф. др Ратко Ковачевић свој закључак у значајној мери базира на чудном понашању ГГ који није медицински констатован. Изјашњење др Славице Ђукић Дејановић није уврстио у доказе јер се овим налазом не би довела у сумњу стручност налаза и мишљења комисије вештака. С друге стране тужиоци до закључења главне расправе нису предложили контролно вештачење које би се обавило од стране комисије вештака неке друге релевантне здравствене институције па сходно томе нижестепени судови налазе да се неосновано истиче ништавост спорног уговора везано за неспособност за расуђивање примаоца издржавања. Везано за тужбени захтев за поништај уговора о доживотном издржавању нижестепени судови налазе да нису испуњени услови за поништај спорног уговора (који је тражен евентуалним тужбеним захтевом). Ово из разлога што разлози за поништај уговора су прописани одредбом члана 111. Закона о облигационим односима. Према одредби члана 112. овог закона произилази да уговорна страна у чијем је интересу рушљивост установљена може тражити да се уговор поништи. Тужиоци нису уговорна страна у спорном уговору, те не могу истицати захтев за поништај уговора позивајући се на разлоге рушљивости уговора прописани овим законом. Стога налазе да је евентуални тужбени захтев за поништај уговора требало одбити као неоснован и због недостатка активне легитимације на страни тужилаца у погледу тако постављеног евентуалног тужбеног захтева.

Оцењујући наводе ревизија Врховни касациони суд налази да је правилно становиште другостепеног суда када је потврдио првостепену пресуду. Судским вештачењем је утврђено да је пок. ГГ приликом закључења уговора био способан за расуђивање. Стоји чињеница да су тужиоци приложили вансудско вештачење из којег произилази (вештачење од стране др Ратка Ковачевића и др Славице Ђукић Дејановић) да прималац издржавања ГГ није био пословно способан приликом закључења уговора о доживотном издржавању. У констелацији таквих доказа правилно закључује

другостепени суд да је правилно поступљено када је тужбени захтев одбијен јер тужиоци сходно члану 271. став 3. ЗПП нису предложили да се одреди супер вештачење везано за утврђивање способности за расуђивање примаоца издржавања, и правилно оценио да прихвата разлоге које је дао првостепени суд. Тужиоци су приложили и вансудско вештачење утврђено од др специјалисте мед. Милутина Ненадовића из чијег налаза и мишљења произилази да ГГ приликом закључења уговора није био способан за расуђивање и да првостепени суд и тај доказ није узео у обзир тј. зашто га не прихвата и то није посебно образложио, али имајући у виду правилну оцену осталих изведених доказа и наведених разлога које је и другостепени суд ценио, то Врховни касациони суд налази да та околност није од посебног значаја за правилност другостепене одлуке. Даље, вештачењем ДНК налазом, а на околност да ли је тужени ВВ син ГГ, не може посебно утицати на околност утврђивања да ли је ГГ био способан за расуђивање при закључењу уговора, те да ли је у зависности од утврђења те чињенице уговор ништав.

Неосновани су ревизијски наводи да је другостепени суд учинио битну повреду из члана 374. став 1. ЗПП јер није применио одредбу чл. 269. и 313. ЗПП и санкционисао првостепени суд јер наводно није очигледно правилно дефинисао задатак вештака, јер те примедбе и предлози могу се истицати у току трајања првостепеног поступка и у тој фази тужиоци такве примедбе и предлоге нису износили. Неприхватљиви су и наводи из ревизија да је суд мимо члана 3. ЗПП дозволио да странке из уговора су располагале захтевима којима нису могле да располажу, а ово из разлога јер закључењем спорног уговора није нарушена одредба члана 3. ЗПП да би по том основу уговор био ништав.

Врховни касациони суд је ценио и остале наводе из ревизија али налази да исти нису од посебног значаја за доношење другачије одлуке.

Из наведених разлога применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Весна Поповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић